

Het Expertisecentrum Levensbeschouwing en Religie in het Voortgezet Onderwijs

“Iedere leerling in het voortgezet onderwijs heeft recht op goede levensbeschouwelijke educatie.”

TACO VISSER, JAN MARTEN PRAAMSMA, MONIQUE VAN DIJK-GROENEBOER,
MARKUS DAVIDSEN EN TUUR DE BEER¹

In deze uitzonderlijke bijdrage aan dit Narthex-nummer, uitzonderlijk qua omvang en qua relevantie, beschrijven wij eerst kernachtig het waarom, de doelen en de samenstelling van het zogenaamde Expertisecentrum Levensbeschouwing en Religie in het Voortgezet Onderwijs. Vervolgens geven we in een longread de onderliggende vakinhoudelijke basisnotitie van dit centrum, dat tevens bedoeld is als een pleidooi om het belang van goede levensbeschouwelijke educatie te benadrukken.

Waarom dit Expertisecentrum?

Ieder mens geeft zin aan het leven, in het dagelijkse leven en ten aanzien van het bestaan als geheel. De één doet dat individueel, de ander (mede) in relatie tot een collectieve traditie van zingeving. Die persoonlijke zingeving en collectieve traditie kunnen seculier levensbeschouwelijk of religieus van karakter zijn. Hoe dan ook, ieder mens verhoudt zich onbewust of bewust, impliciet of expliciet, tot de zin van het leven op aarde. De manier waarop iemand daaraan vorm en inhoud geeft, verschilt.

In de Nederlandse samenleving is de afgelopen eeuw veel veranderd op het gebied van zingeving aan het bestaan. Waar veel oudere Nederlanders zich vroeger vanzelfsprekend bewogen in één van de stromingen binnen de christelijke traditie, is voor veel van hun kinderen en kleinkinderen weinig vanzelfsprekend qua zingeving en religie. Anderzijds bewegen veel ‘nieuwe’ Nederlanders zich weer meer vanzelfsprekend in een collectieve religieuze traditie, zoals de islam of het christendom.

¹ De auteurs zijn de vijf huidige leden van het zogenaamde kernteam van het Expertisecentrum Levensbeschouwing en Religie in het Voortgezet Onderwijs. Zie p. 17 voor meer informatie.

In deze dynamiek qua levensbeschouwing en religie in onze samenleving geeft ieder mens zijn zingeving persoonlijk en maatschappelijk vorm, en komen mensen elkaar tegen. Iedere Nederlander zoekt zijn eigen weg en zal in onze democratie de weg van anderen moeten respecteren. Om jezelf en anderen te kunnen begrijpen op het gebied van zingeving en religie, en anderen daarin te kunnen respecteren, is er aandacht voor levensbeschouwing en religie nodig in het vo.

Vakgebied levensbeschouwing en religie

Het Expertisecentrum Levensbeschouwing en Religie in het Voortgezet Onderwijs werkt aan een vakgebied levensbeschouwing en religie in het vo, waarin iedere jongere zich een mening vormt op basis van kennis, vaardigheden en attitudes inzake levensbeschouwing en religie. Dit vakgebied gaat zowel in op de persoonlijke 'binnenkant' van hoe ieder mens vorm en inhoud geeft aan de zin van het bestaan als op de maatschappelijke 'buitenkant' van levensbeschouwing en religie.

Dit vakgebied wil een antwoord zijn op de groeiende behoefte in onderwijs en samenleving aan kennis en (dialog)vaardigheden inzake levensbeschouwing en religie. In de afgelopen decennia hebben de vakleraren, vakverenigingen en vakopleidingen het schoolvak godsdienst/levensbeschouwing ontwikkeld van een confessioneel vak ten dienste aan de geloofsontwikkeling van katholieken en protestanten tot een (onderwijs)pedagogisch en (religie)wetenschappelijk verantwoord vakgebied.

Partners in het Expertisecentrum

Een brede alliantie van onderwijsorganisaties, hogescholen en universiteiten werkt samen in het Expertisecentrum Levensbeschouwing en Religie in het Voortgezet Onderwijs: de VDLG (Vereniging van Docenten Levensbeschouwing en Godsdienst), Verus en VOS/ABB (profielorganisaties voor katholiek/christelijk en openbaar/algemeen toegankelijk onderwijs), de hbo-lerarenopleidingen GL (CGO, CHE, Fontys, Viaa en Windesheim) en de wo-faculteiten theologie, religiewetenschap en humanistiek (UL, UU, UvA, VU, RU, RUG, UvT, UvH, PThU, TUA, TUK).

Het belangrijkste doel van het Expertisecentrum is het ontwikkelen van een kerncurriculum voor het vakgebied levensbeschouwing en religie in het vo in Nederland. Ook zullen er een vernieuwde vakdidactiek, nascholing en lesmaterialen ontwikkeld worden, passend bij het kerncurriculum.

Begin 2018 is de beroepsgroep van vakleraren onder leiding van de vakvereniging begonnen met het verzamelen van bouwstenen voor het beoogde kerncurriculum levensbeschouwing en religie. Voor de verdere ontwikkeling daarvan gaat het Expertisecentrum nauw samenwerken met de beroepsgroep.